

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בשלח, ט"ו בשבט, ה'תשל"ו

חלק א – יוצא לאור לש"פ בשלח, י"ז שבט, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

לעילוי נשמת

מרת העניא ע"ה

פדרמן

בת – יבדלח"ט –

הרה"ח ר' ישראל וזוגתו מרת ברכה דבורה לאה שליט"א

שמוטקין

שלוחה באיים הקריביים – "ווירדזשין איילנדס"

נפטרה בדמי ימי

טו"ב שבט, ה'תשפ"ג

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ג

ב כסלו התשי"י

במענה על המכתב מכ"ב מ"ח אדות הפליטים ת"ח באה"ק אשר אינם מוצאים משרות רבנות או ר"מ, וגם אינם מוצאים עסק לפרנסה אשר יתאים להם, הצעתנו:

באם אפשר להקציב לתמיכתם סכום ידוע מהכספים המיועדים לתמיכה באה"ק, יש לתמוך בני"ל באופן דלקמן:

(א) מאלה מהם השייכים לאנ"ש שי – בתנאי שיתעסקו ברבנות, בזביחה או אמירת שעורים בבתיכ"י במושבות אשר ישלחום שמה.

(ב) מאלה מהם שאינם שייכים לאנ"ש – לדרוש אשר יכנסו בישיבת צ"צ.

מרכז לעניני חינוך

ג

המכתב מכ"ב מ"ח אדות הפליטים ת"ח באה"ק: נדפסה באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ חי"ג אגרת הי' (ע' תקיב); ושם (מהעתק המזכירות):
בי"ה, כ"ב מ"ח תשי"י
ברוקלין.

אל "מרכז לעניני חינוך"

שלום וברכה!

בתוך הפליטים העולים בזמן האחרון לאה"ק ת"ו נמצאים ת"ח לומדים אשר אינם מוצאים משרת רבנות או ר"מ, וגם אינם מוצאים עסק לפרנסה אשר יתאים להם.
נא להודיעני בכתב חוות דעתו אם כדאי הי' להקציב עבור אנשים כאלה סכום חדשי ובאם כן מאיזה מקור לקחתו.
בברכה.

בנ"ל: = כנוכרים לעיל.

בישיבת צ"צ: שע"י כולל חב"ד אשר באהקת"ו. וראה תולדות חב"ד בארץ הקודש פ"ל ("ישיבות חב"ד בירושלים" – ע' ריד ואילך).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בשלח, שבת שירה, י"ז שבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתועדות ש"פ בשלח, ט"ו בשבט ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה. חלק שני י"ל אי"ה לש"פ יתרו, כ"ד שבט, מבה"ח אדר ראשון.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג שבט, ה'תשפ"ד,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

חי אלול תשי"ח

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו'
מהור"מ שי' אשכנזי

שלום וברכה.

מכתבי הקודמים עם הקונטרסים בטח קבל במועדס ויאשר קבלתם.
מסר לנו הרד"ח שי מאה בשביל המלי"ח, ות"ח על השתדלותו וטרחתו
בכ"ז, ובודאי תח[א] להתחלה טובה בזה ויוסף אומץ להגדיל הסכומים,
וכפשוטו במנין, בפוי"מ, ומבטחוני חזק שהזריזות בנדוי"ז לדכוותי אך למותר,
אקצר ואסיים בברכת כוחי"ט לכת"ר לכבי"ב ולכל הנלוים עליו.
המחכה לבשו"ט מכת"ר.

הרב מנחם שניאורסאן

ב

כו אלול תשי"ח

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"מ וכו' ... שי

שלום וברכה!

מכתבו מיי"ב אלול קבלתי, ובהנוגע לבקשתו בענין עזר הנה אין אצל
המרכז לעניני חנוך או מחנה ישראל קופות המתאימות לזה.
והפעם בתור יוצא מן הכלל מוסג"פ המחאה לתמיכה עם חי שקלים.
ואחתום בברכת כוחי"ט ושנה טובה ומתוקה לו ולכבי"ב שיחיו.

הרב מנחם שניאורסאן.

א

מהור"מ שי' אשכנזי: שאגנהא"י. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ד'תתס"ט, ובהנסמן
בהערות שם.

הרד"ח: ה"ר דובער חאסקינד. וראה גם אג"ק ח"ב אגרת רצא (בתחלתה).
בשביל המל"ח: ראה אג"ק שם אגרת שעה ("מהראוי ונכון במאד .. להתאמץ בהמצאת עזר
להמל"ח (ע"י מס חבר, נדבות להדפסה, וכיו"ב), וגודל הנחיצות בזה אין די באר כו").
ויוסף אומץ: ע"פ איוב יז, ט.

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, ט"ו בשבט, ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

א. שבת פרשת בשלח נקראת "שבת שירה"¹, ע"ש השירה שקורין
בפרשה — "אז ישיר משה וגו"², וכן בהפטרה — "ותשר דבורה וגו"³.

וענין זה מודגש ביותר בהפטרה — שהרי כמה הפטרות באות
בהמשך לסיום הפרשה, ואילו בנדו"ד, סיום הסדרה הוא (לא בענין
השירה, אלא) בענין מלחמת עמלק (שזהו היפך ענין השירה), ואעפ"כ
ההפטרה היא בענין השירה — שבזה מודגש שענין השירה הוא עיקר
ענינה של הפרשה, והיינו, שאע"פ שיש בפרשה כו"כ ענינים, מ"מ,
עיקרה הו"ע השירה, ולכן גם ההפטרה היא בענין השירה.

ובפרט לפי הנוסחאות שכל ההפטרה היא רק בענין השירה, והיינו,
שלא מתחילים מהפסוק "ודבורה אשה נביאה וגו'", אלא מהפסוק
"ותשר דבורה גו'".

ב. אמנם, יש גם נוסחאות שהתחלת ההפטרה היא (לא מהפסוק
"ותשר דבורה וגו'", אלא) מהפסוק "ודבורה אשה נביאה וגו'", וכן הוא
מנהג חב"ד, ע"פ הוראת רבותינו נשיאינו⁴, והיינו, שאע"פ שבדרך כלל
מנהג חב"ד הוא לקצר בהפטרה, הנה בהפטרה זו ישנה אריכות בכמות,
שמורה גם על אריכות באיכות — כל אריכות הסיפור אודות מלחמת
ברק, כמו בפרשה, שבה מסופר לא רק אודות ענין השירה, אלא גם אודות
ענין המלחמה — "וירדפו מצרים אחריהם וגו'", באופן ש"ה' ילחם
לכם"⁵, וגם ענינים אלו נכללים בפרשת בשלח, שעיקר ענינה הו"ע
השירה, כמודגש בשם "שבת שירה".

וענין זה דורש ביאור — דלכאורה היתה חלוקת הפרשיות יכולה
להיות באופן שפרשת בשלח תתחיל בענין השירה, "אז ישיר משה וגו'"

1) ראה גם שיחת ש"פ בשלח, שבת שירה, (5) "היום יום" יז שבט, שבת שירה. ספר
שירה, י"ג שבט דאשתקד בתחלתה (תו"מ המנהיגים חב"ד ס"ע 32. וראה גם שיחת
מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט תשל"א סע"ד חע"ט ע' 176 ואילך). וש"נ.

2) פרשתנו טו, א.

3) ס' שופטים ה, א.

4) שם ד, ד.

5) (תו"מ חס"ג ס"ע 173).

6) פרשתנו יד, ט.

7) שם, יד.

(או עכ"פ מהפסוק⁸ "ויושע ה' גו' את ישראל מיד מצרים וגו'", שטפל לשירה); ואילו הענינים שלפנ"ז, החל מ"ויהי בשלח פרעה את העם"⁹, יהיו בפרשת בא, שבה מדובר כבר גם אודות ענין הגאולה.

וצריך ביאור מדוע נקבעה חלוקת הפרשיות באופן שביחד עם השירה מדובר גם אודות המלחמה כו', ועד"ז בהפטרה, שאינה מתחילה מ"ותשר דבורה", אלא נכלל בה גם הסיפור אודות ענין המלחמה כו', אף שלכאורה הוא היפך ענין השירה.

ג. ויש להוסיף בזה, שהן בפרשה והן בהפטרה מדובר לא רק אודות כללות ענין המלחמה, אלא גם פרטי הדברים בתיאור קושי המצב כו', שמדגיש יותר את הניגוד לענין השירה:

בנוגע להפטרה — שבנ"י היו אז תחת השעבוד של יבין מלך כנען, וכיון שבא"י עצמה היו בני"י במעמד ומצב של שעבוד וגלות, הרי מובן שגדול יותר חומר הגלות כו', דכשם שגלות השכינה גדולה יותר בא"י, להיותה "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה וגו'"¹⁰, כך גם בנוגע לבנ"י, ש"אתם הדבקים בה' אלקיכם"¹¹, שהגלות בהיותם בא"י היא גדולה יותר.

ועד כדי כך ה' אז גודל הירידה, שגם לאחרי שדבורה הנביאה אמרה לברק ציווי הקב"ה לצאת להלחם עם שר צבא יבין, אמר לה ברק "אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך"¹², והיינו, שאע"פ שברק ידע שדבורה היא נביאה, שלכן רצה שתלך עמו, מ"מ, ה' במעמד ומצב שדברי" לא פעלו עליו ("עס האָט אים ניט דערנומען") שיסכים לילך לבדו, גם לאחרי שאמרה לו שאם תלך עמו, "לא תהי' תפארתך על הדרך אשר אתה הולך וגו'"¹³.

ובנוגע לפרשה — מסופר בה שגם לאחרי ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"¹⁴, הנה בראותם ש"מצרים נוסע אחריהם", אזי "ויראו מאד וגו'"¹⁵, ובאו לידי יאוש כו'. וענין זה פעל גם על משה רבינו, עד כדי כך, שהקב"ה הוצרך לומר לו "מה תצעק אלי"¹⁶.

והגע עצמך:

(8) שם, ל.

(9) שם יג, יז.

(10) עקב יא, יב.

(11) ואתחנן ד, ד.

(12) שופטים שם, ח.

(13) שם, ט.

(14) פרשתנו יד, ח.

(15) שם, יו"ד.

(16) שם, טו.

לספר תורה ומברך ברכת התורה²⁵, והיינו, שאע"פ שנמצא במעמד ומצב ירוד כל כך, שידע שיקראוהו לתורה בגלל שיש אצלו איזו "שמחה", ואעפ"כ לא הקדים ללמוד פירוש המלות של אותם פסוקים שיקראו בעלייתו לתורה, הנה גם במעמד ומצב כזה נעשית עלי' אפילו בבחי' היחידה שעולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, ועאכו"כ שנעשה עליו בבחי' ח'י' שבעולם האצילות, בבחי' נשמה שבעולם הבריאה (עולם הכסא), בבחי' רוח שבעולם היצירה, ובבחי' נפש שבעולם העשי'!

ומובן, שכל מי שידוע זאת, צריך לספר ולהסביר זאת למי שעדיין אינו יודע מזה, ובפרט שנשמתו יודעת זאת.

וכיון שבנ"י קשורים עם התורה, לא יפלא — ומובן בפשטות — מה שביכלתו של כל אחד מישראל לפעול בעולם, שכל מציאותו נעשית ע"י התורה, כמאמר¹³² "אסתכל באוריתא וברא עלמא", עד כדי כך, שביכלתו לעשות "שטורעם" אפילו בעולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, ועאכו"כ ביכלתו להפוך את כל המציאות של עוה"ז שאין לו תפיסת מקום כלל לגבי עולמות הא"ס,

ועד שע"י "מצוה אחת", מחשבה אחת, ועאכו"כ דיבור אחד, ועאכו"כ מעשה אחד, "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה"¹³³ — גאולה האמיתית והשלימה, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

טו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויאמר משה אכלוהו היום וגו'.

* * *

(132) זח"ב קסא, ריש ע"ב.

(133) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(ומצד זה משפיעים ישראל בתורה, ע"ד דוד שהי' מחבר תורה שלמעלה בקוב"ה¹²⁴) —

נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה¹²⁵ בלקו"ש ח"י"ח ע' 399 ואילך.

(וסיים:) ויה"ר שמהדיבור אודות מעלת ארץ ישראל (כולל גם כפי שעושים מבבל א"י) נבוא לכניסה לא"י כפשוטה.

וע"ד ש"כ העוסק בתורת כו' כאילו הקריב כו"מ¹²⁶, שע"ז נפעל ענין הקרבנות בשלימות — דאף שמצינו שר"י כתב על פנקסו לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה¹²⁷, שמזה משמע שע"י העסק בתורת חטאת בלבד לא נפעל הענין דקרבן חטאת בשלימות, הרי ענין זה הוא רק "לכשיבנה ביהמ"ק", אבל קודם שיבנה ביהמ"ק, כשנמצאים עדיין בזמן הגלות, הנה ע"י העסק בתורת חטאת נעשה הענין דקרבן חטאת בשלימות (במכ"ש מזה שאפילו ע"י הרהור תשובה נעשה צדיק כו"מ¹²⁸),

ועד שדוקא ע"י העסק בתורת חטאת ה"ה פועל שיוכל להביא קרבן חטאת כפשוטו — כמו בפשטות הענינים, שהכתיבה על פנקסו מועילה שלא ישכח להביא חטאת שמינה כשיבנה ביהמ"ק, וכך גם ע"י העסק בתורת חטאת נשלל ענין השכחה. ולהעיר ממ"ש רבינו הזקן בהל' ת"ת¹²⁹ שענין השכחה שייך רק עד כסא הכבוד, "אך לא למעלה מהכסא, כמ"ש¹³⁰ כי אין שכחה לפני כסא כבודך, שהוא למעלה מהכסא, עולם הזכרון כו"מ".

ולהעיר גם מהפתגם הידוע של בעל ההילולא¹³¹, שכאשר יהודי עולה לתורה נעשית עלי' בכל הדרגות שבנשמתו: נפש רוח נשמה חי' ויחידה, שכולם מתעלים לדרגא נעלית יותר.

ויש להוסיף ולבאר מה שענין זה נאמר בנוגע לעלי' לתורה — דלכאורה כן הוא בכל עניני תומ"צ — שהחידוש הוא שכן הוא גם בעלי' לתורה שישנו אפילו אצל עם הארץ שלא ידע מאי קאמר שגם הוא עולה

124) ראה זח"ג רכב, ב (ברע"מ). —
וענין זה שייך לא רק לדוד, אלא עד"ז הוא בכל אחד מישראל — שע"ז שמברך קודם לימוד התורה "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", ה"ה ממשך בתורה את "נותן התורה"; ולאח"ז לומד תורה באופן שמקבל מהתורה, כפתגם בעל ההילולא (נסמן בתו"מ ח"ע ס"ע 34) שהתורה מלמדת אותו.

125) בשילוב שיחת יו"ד שבט.
126) מנחות בסופה. ועוד.
127) שבת יב, ב. וראה גם
128) ראה קידושין מט, ב.
129) פ"ב סה"י. וש"נ.
130) ברכות לב, ב. ועוד.
131) ראה סה"ש תרצ"ג ע' 155. תש"ב ע' 75. תש"ד ע' 40.

משה רבינו — שאין צורך לבאר הפלאת מעלתו המפורסמת לכל, שבודאי היתה אצלו האמונה בה' בתכלית השלימות וכו' — שמע בעצמו הבטחת הקב"ה "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי גו' והבאתי אתכם אל הארץ וגו'¹⁷", ואעפ"כ, בראותו את התוקף של פרעה, הרי זה פועל עליו,

— וע"ד משנת"ל¹⁸ שכאשר משה ראה את התוקף של פרעה, "התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו"¹⁹, הנה בשעה שהוצרך לילך אליו בשליחותו של הקב"ה, עם "מטה האלקים בידו"²⁰, התיירא לילך, ועד שהקב"ה הוצרך לומר לו "בא אל פרעה"²¹, שיבוא עמו כו' —

שעומד ב"שטורעם" של צעקה להקב"ה, כיון שזהו מעמד ומצב שאפילו מצד דרגתו של משה, חכמה דקדושה²², צ"ל ענין של צעקה כו', ועד כדי כך שהקב"ה צריך לומר לו "מה תצעק אלי"!

ד. ועפ"ז צריך ביאור, מהו הטעם שבפרשה ובהפטרה שעיקרם הו"ע השירה, נכללו גם כל פרטי ענינים הנ"ל שלכאורה הם היפך ענין השירה.

וגם: מהי ההוראה שיש ללמוד מזה בעבודתנו, ובלשון בעל ההילולא²³ שמכל ענין צריך להיות "בכך" בנוגע לעבודה בפועל, ובלשון הנגלה: "המעשה הוא העיקר"²⁴.

וכיון שמדובר אודות מקרא, הרי כל זה צריך להיות מובן גם בשכלו של בן חמש למקרא [ולהעיר, שבנוגע למקרא מצינו ש"אע"פ שאינו מבין אפילו פירוש המלות מפני שהוא עם הארץ, הרי זה מקיים מצות ולמדתם, ולפיכך כל עם הארץ מברך ברכת התורה .. כשעולה לספר תורה"²⁵, אבל לאידך גיסא, שייך לימוד המקרא גם להבנה של בן חמש למקרא], בפשטות יותר אפילו מאשר אצל בן עשר למשנה וכו'; ובאופן שלא שייך בזה טעות, במכ"ש מזה ש"טעה בדבר משנה חוזר"²⁶,

17) וארא ו, ר"ח.
18) שיחת ש"פ בא ס" (לעיל ע' ...).
19) יחזקאל כט, ג.
20) שמות ד, כ.
21) ר"פ בא. וראה זח"ב לד, א.
22) ראה לקו"מ מסעי פט, ד. צב, רע"א.
אוה"ת וארא ע' קלג. ועוד (וראה גם בארוכה

קונטרס בענין בחי' משה רבינו ע"ה (נדפס גם בלקו"ש ח"ז ע' 244 ואילך). וש"נ.
23) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' יא. וראה גם תו"מ חפ"א ע' 383. וש"נ.
24) אבות פ"א מ"ז.
25) הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב. וש"נ.
26) כתובות פד, ב. וש"נ.

ועאכו"כ במקרא, שאפילו הצדוקים מודים בו²⁷, שלכן לא שייך בזה הדין של זקן ממרא²⁸.

ה. ויובן ע"פ הפתגם הידוע של בעל ההילולא²⁹, שאיש חיל הולך למלחמה באופן שיוצא עם שיר של נצחון:

לכאורה אינו מובן³⁰: איך אפשר לצאת למלחמה עם שיר של נצחון — היפך הכלל "אל³¹ יתהלל חוגר כמפתח"?!

והגע עצמך:

יציאה למלחמה כרוכה עם סכנת נפשות, וכפי שמצינו במלחמת מדין, שאע"פ שהיתה ע"פ ציווי ה', ובראשה עמד פנחס בן אלעזר הכהן, עם "כלי הקודש וחצוצרות התרועה בידו"³², הנה כאשר "נשאו את ראש אנשי המלחמה" וראו ש"לא נפקד (נחסר) ממנו איש"³³ — אפילו נפש אחת מישראל שגם היא "עולם מלא"³⁴ — הי' זה ענין נסי שלמעלה מדרך הטבע, שבגללו הביאו קרבן מיוחד ("ונקרב את קרבן ה'³⁵").

ואעפ"כ, גם אם אין הדבר מובן בשכל, רואים בפועל שהסדר הוא (גם אצל אומות העולם) שהיציאה למלחמה היא עם שיר של נצחון, וזה גופא מסייע ומגדיל ונעשה חלק מהנצחון, שלכן, הנה כשם שמלמדים את אנשי החיל תכסיסי המלחמה, איך להשתמש בכלי זיין וכו', מלמדים אותם גם לצאת למלחמה עם שיר של נצחון, כיון שגם ענין זה הוא חלק מתכסיסי המלחמה.

ו. ובעומק יותר — שהמלחמה קשורה עם שיר הנצחון, בגלל שתכליתה של המלחמה היא בשביל הנצחון, כך, שכלל שהמלחמה היא קשה יותר, גדול יותר החידוש שבענין הנצחון, וע"ד המבואר בהמשך ההילולא³⁶ שהענין של מטה מטה ביותר קשור עם הענין של מעלה מעלה ביותר, שדוקא ע"י המטה מטה ביותר באים אל המעלה מעלה ביותר.

וזהו הטעם שקורין בהפטרה לא רק מ"ותר דבורה", אלא גם כל אריכות הדברים אודות המלחמה כו' — כיון שדוקא ע"ז מודגש גודל מעלת השירה, שלמרות שלפנ"ז הי' מעמד ומצב בלתי-רצוי, הרי זה נתהפך למעמד ומצב שמעורר אמירת השירה.

וספור הכוכבים וגו'", וכיון שישנם ריבוי יהודים, עליך לפעול עליהם שיהיו במעמד ומצב ד"והאמין בה' גו'¹¹³, והיינו, שצריך להיות בבחי' "עץ עושה פרי אשר זרעו בו"¹¹⁴, לפעול על הזולת ולקרב אותו באופן שאח"כ גם הוא יפעל על יהודים נוספים לקרר אותם, וכן הלאה, עד אין סוף.

ומודגש גם בבואנו מיום ההילולא — שזו היתה דרכו של בעל ההילולא, ש"הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו"¹¹⁵, שכל יחיד יעשה רבים כו'¹¹⁶.

ועי"ז שממלאים את רצונו וכל אחד מקרב רבים, הנה בצירוף כולם נעשית אבוקה גדולה שמכלה ושורפת את שירי הגלות, ועד ש"קץ שם לחושך"¹¹⁷, ו"אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא"¹¹⁸, באופן ש"לילה כיום יאיר"¹¹⁹, בכיאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

יד. כיון שענינו של יום השבת, שבו עולים כל ימי השבוע, כולל גם יום ההילולא יו"ד שבת — הרי כאן המקום להשלים כמה ענינים שדובר אודותם ביו"ד שבת (וכן ענין שדובר אודותיו בשבת שלפנ"ז¹²⁰, וכמדובר כמ"פ¹²¹ שיום השבת קשור גם עם יום השבת שלפניו).

המשך הביאור (שיחות ג'ד) בדברי הרמב"ם בנוגע ליציאה מבבל לשאר הארצות (והשינויים מדברי הגמרא בסיום מסכת כתובות), שזהו מצד מעלת הבחירה שיש בכבל (שבזה משתווה לא"י), שנבחרה למקומם של בני"ז בזמן הגלות (אף שאין בה ענין הקדושה שבא"י),

והביאור בענין הקדושה וענין הבחירה שבבני"ז (כמו בא"י), שענין הקדושה הוא מצד קיום התומ"צ, ואילו ענין הבחירה הוא מצד ההתקשרות של עצמותו ומהותו ית' עם עצמותם ומהותם של בני"ז, כידוע¹²² בענין "תלת קשרין כו"¹²³, שנוסף על ההתקשרות ע"י התורה, ישנו הקשר של ישראל עם הקב"ה ללא שום ממוצע, מצד ענין הבחירה

(119) תהלים קלט, יב.

(120) ראה לקמן סי"ח ואילך.

(121) ראה גם

(122) ראה גם תו"מ חנ"ח ע' 167 הערה

.64. חע"ח ע' 161. וש"נ.

(123) זח"ג עג, א.

(113) לך לך שם, ו.

(114) בראשית שם, יב.

(115) לשון אדה"ז — תניא אגה"ק סז"ך

(קמו, א).

(116) ראה סה"ש תש"ט ס"ע 320. וש"נ.

(117) איוב כח, ג.

(118) ראה זח"א ד, א. תניא ספ"י.

(32) מטות לא, ו.

(33) שם, מט.

(34) סנהדרין לו, א (במשנה). וש"נ.

(35) שם, נ.

(36) סה"מ תשי" ע' 132 ואילך.

(27) ראה סנהדרין לג, ב ובפרש"י.

(28) ראה שם פז, א.

(29) ראה סה"ש תש"ט ס"ע 323. וש"נ.

(30) ראה גם תו"מ חע"ז ע' 213. וש"נ.

(31) מלכים"א כ, יא.

הלאה עד אין סוף, כך, שנוסף על כללות כח הא"ס שבענין הצמיחה, יש כח הא"ס בכל אילן פרטי גופא.

ומזה מובן גודל מעלת כח הא"ס שבאילן דוקא — שנוסף על כללות מעלת כח הא"ס שהו"ע שבאין ערוך, כמבואר בתניא¹⁰⁷ ב"פי' מלת ערך במספרים, שאחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלף אלפים, שהוא חלק אחד מני אלף אלפים, אבל לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר כלל, אין כנגדו שום ערך במספרים, שאפילו אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אינן אפילו כערך מספר אחד לגבי אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אלא כלא ממש חשיבי" — הרי זה באופן של א"ס בא"ס גופא.

[ועד"ז ישנו הענין דא"ס שבא"ס גופא בבני" — שנוסף על הריבוי שבהם, כמ"ש "הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם .. כה יהי זרעך"¹⁰⁸, "ככוכבי השמים לרוב"¹⁰⁹, יש בכל אחד מישראל גופא כח הא"ס, שזהו הענין ד"בכל מאדך"⁷⁰, שעם היותו רק "מאד שלך"⁷¹, הרי זה קשור עם בחי' "מאד" האמיתי שהוא אמיתית הענין דבלי גבול].

ועפ"ז מובן העילוי דט"ו בשבט שהוא ר"ה לאילן דוקא, ועד שכשחל בשבת יש בו עילוי גם לגבי שבת, שאין אומרים בו צדקתך צדק (כנ"ל ס"ט) — כיון ששבת שהוא למעלה מהזמן כו', הו"ע של א"ס, ואילו ר"ה לאילן הו"ע של א"ס שבא"ס גופא.

יג. וההוראה מזה בנוגע לפועל:

יהודי צריך לדעת שאין לו להסתפק בשלימות עבודתו עם עצמו, שהוא במעמד ומצב של תלמיד חכם כו',

— שזהו ענין שנקל יותר לפעול בעצמו, דכיון שזהו ענין שמוסיף בו שלימות, הרי גם היצה"ר עצמו (שאינו סתם יצה"ר... שהרי "לא בשופטני עסקינן"¹¹⁰) חפץ ולהוט ("פֶּאֶר קֶאֶכְט") בכך. וכמדובר בהתוועדות הקודמת¹¹¹ אודות חסיד של רבינו הזקן שהצליח להתגבר על הנסיונות שהיו לו בפטרבורג ע"י החשבון וההתבוננות "שלא מתאים לחסיד של רבינו הזקן שלא יעמוד בנסיון כו' —

אלא אומרים לו "צא מאצטגנינות שלך"¹¹², "הבט נא השמימה

(107) פמ"ח (סז, ב).
 (108) לך לך טו, ה.
 (109) דברים א, י"ד.
 (110) ראה ב"ק פה, א. ב"מ מ, א. ב"ב ז, א. ועוד.
 (111)
 (112) פרש"י לך לך שם.

ועד"ז בנוגע לפרשה, שלא מתחילים מ"אז ישיר משה וגו'", אלא מקדימים תחילה אודות המעמד ומצב הבלתי-רצוי שבנ"י התייראו כו', ועד שהקב"ה הוצרך לומר למשה "מה תצעק אלי", וכל זה נעשה חלק מהפרשה שעיקרה הו"ע השירה, כיון שדוקא עי"ז ניתוסף יותר במעלת השירה; וענין זה אינו באופן של אמונה בלבד, שהרי אומרים זאת למשה, שענינו חכמה, והיינו, שזהו ענין שבא בהבנה והשגה בחכמה של נפש האלקית, ונמשך גם בחכמה של נפש הבהמית, ועד שגם אומות העולם נוהגים באופן שיוצאים למלחמה עם שיר של נצחון.

וזהו גם מה שבשירה עצמה מודגש התוקף של מצרים — "סוס ורוכבו"², "מרכבות פרעה וחילו"³⁷ [וכן בנוגע לשאר האומות, "שהיו מתאוננים ומצטערים על כבודן של ישראל"³⁸], ועד ש"אמר אויב ארדוף אשיג אחלק וגו'"³⁹, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁴⁰ שבפסוק זה יש "ה' אלפין ששם אלופו של עולם מסתתר כו'", שזה מורה על תוקף הקליפה ביותר — שכל זה מדגיש יותר מעלת הנצחון, שלמרות התוקף של האויב וכו', ברור הדבר ש"תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן"⁴¹, ובנוגע לבנ"י — "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך"⁴², ועד ש"ה' ימלוך לעולם ועד"⁴³.

וכל זה נעשה באופן ש"אז ישיר משה ובני ישראל" — כגדול המקרא את הלל והן עונין אחריו ראשי פרקים" או "כקטן המקרא את הלל והן עונין אחריו כל מה שהוא אומר וכו'"⁴⁴ — "ישיר" לשון יחיד, כיון שכל בני"ה היו אז בדרגת משה⁴⁵.

ז. וההוראה מזה בעבודת האדם היא — בנוגע לענין השמחה (שזהו"ע השירה) שצ"ל בכל עניני העבודה בקיום התומ"צ, כולל גם ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁴⁶ ו"בכל דרכיך דעהו"⁴⁷, כמ"ש⁴⁸ "עבדו את ה' בשמחה" — שגם כשיש עניני חשבונות שבגללם מתעוררת תנועה של צעקה כו', צריך לידע שגם ענינים אלו הם חלק משבת שירה, כיון שהכוונה בהם היא שע"ז יתוסף עילוי גדול יותר כו'.

(37) פרשתנו טו, ד.
 (38) פרש"י שם, טו.
 (39) שם, ט.
 (40) כש"ט ספ"ה.
 (41) שם, טז.
 (42) שם, יז.
 (43) שם, יח.
 (44) סוטה ל, ב. וראה לקו"ש חל"א ע' 69. וש"נ.
 (45) ראה גם תו"מ ח"ס ע' 108. וש"נ.
 (46) אבות פ"ב מ"ב.
 (47) משלי ג, ו.
 (48) תהלים ק, ב.

ובפרטיות יותר:

כאשר גוי שואל את היהודי מה פשר ההתעקשות על העבודה בשמחה, בה בשעה שאתה נמצא בגלות, וא"כ, לשמחה זו מה עושה!?! — צריך יהודי לדעת, שכיון שכללות ענין הגלות הוא מצד רצונו של הקב"ה, שהוא עצם הטוב, ומטבע הטוב להיטיב⁴⁹, הרי הכוונה בכל רגע שנמצא בגלות היא כדי שע"י הירידה למטה ביותר יגיע למעלה ביותר, ולכן צריך להיות בשמחה.

ועד"ז מובן בנוגע לשאר עניני חשבונות כו' — שעושה חשבון ממעמדו ומצבו בעבודת ה', שהן אמת שלומד תורה ומקיים מצוות, אבל אעפ"כ, אילו ה' מנצל כדבעי את ה"ימים יוצרו"⁵⁰, ה' יכול להגיע לדרגה נעלית יותר באין ערוך,

— ועד שאפילו מי שהוא בדרגת "בינוני", שהוא במעמד ומצב ש"לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם"⁵¹, הנה לאחרי כל ההפלאה שבזה [דאף ש"מדת הבינוני היא מדת כל אדם ואחרי כל אדם ימשוך, שכל אדם יכול להיות בינוני כו"]⁵², הרי ידוע מאמר ר' הלל מפאריטש⁵³: "הלואי א' בינוני", הרי "מהותה ועצמותה של נפש הבהמית שבחלל השמאלי לא נדחה כלל ממקומו בבינוני אחר התפלה... ואזי יכול להיות סכלות הכסיל הרע בהתגלות לבו... להתאוות תאוה לכל עניני גשמיות עוה"ז כו"⁵⁴, ו"לכן נקרא כרשע, כמארז"ל⁵⁴ אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה ה' בעיניך כרשע"⁵⁵, ולכן יכול לעשות חשבון, שאילו ה' מנצל כראוי את ה"ימים יוצרו", ה' יכול להגיע למדריגת צדיק, ועכ"פ באופן ש"יערה עליו רוח ממרום ויזכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק שתתעבר בו כו"⁵⁶ —

וכמו"כ בנוגע לעבודתו עם הזולת, מצד הצינוי "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁷, שכאשר יוצא לרחוב ורואה יהודי שנמצא במעמד ומצב בלתי רצוי, אזי עושה חשבון שזהו באשמתו, שהרי אילו ה' מתעסק עמו כדבעי, אזי ה' במעמד ומצב הראוי.

אך על זה אומרים לו: הן אמת שחשבונות אלו מעוררים ענין של

(49) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334
בהערה ד"ה מספרי הח"ן.
(50) שם קלט, טז. וראה לקו"ש חט"ז ע'
273. וש"נ.
(51) תניא רפי"ב.
(52) שם רפי"ד.
(53) ראה זהר ח"א לג, ב. רמט, ב. ח"ב
וראה גם תר"מ חע"ט ע' 214. וש"נ.
(54) אבות פ"ב מ"ג.
(55) שם פ"ג (יח, סע"א).
(56) שם ספי"ד.
(57) קדושים יט, יח.

שההארה האלקית מבחי' מלכות דאצילות "מראה כחה ויכלתה ביסוד העפר הגשמי... ביתר עז מיסודות העליונים ממנו, וגם מצבא השמים, שאין בכחם ויכלתם להוציא יש מאין תמיד כיסוד העפר המצמיח תמיד יש מאין הם עשבים ואילנות... שהוא מעין בחי' א"ס, שאם יתקיים עוה"ז ריבוי רבבות שנים יצמיחו מידי שנה בשנה כו".

ובהקדים — שהמשכת כח הא"ס קשורה עם ספירת המלכות דוקא, והיינו, שאע"פ ש"לית לה מגרמה כלום"¹⁰¹ והיא בתכלית הביטול (כמבואר גם בהמשך ההילולא¹⁰²), הנה דוקא בה ועל ידה נמשך ונתגלה כח הא"ס.

אך כאן לא מדובר אודות מלכות דאצילות, ואפילו לא כפי שנעשית כתר ועתיק לבריאה, אלא כפי שנמשכת בארץ הלזו הגשמית, בכח הצומח שביסוד העפר הגשמי, ולא רק כפי שהוא "בכח", אלא כפי שמתגלה בפועל בענין הצמיחה, שזהו מה שנפעל ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב¹⁰³, שבו ה' המאמר "תדשא הארץ וגו'"¹⁰⁴, שעל ידו מתגלה כח הא"ס למטה.

ומובן, שלאחרי שיחנו עילוי זה בסוג הצומח, אין זה חידוש שעילוי זה ישנו גם בסוג החי והמדבר, כיון שיחנו כבר בסוג הצומח, ששם הוא החידוש שבדבר לגבי סוג הדומם.

יב. ובפרטיות יותר — בענין הצמיחה גופא יש עילוי באילנות לגבי עשבים, שלכן מדגישים הענין ד"ר"ה לאילן" דוקא:

כח הא"ס שבעשבים מתבטא בכך שהצמיחה היא באופן שיש ריבוי גדול ביותר של עשבים, אבל כל עשב פרטי בפ"ע הוא מוגבל כו'.

אמנם, מעלת הצמיחה שבאילן היא — כלשון הכתוב¹⁰⁴ "עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו", והיינו, שלא זו בלבד שהעץ עושה פרי (ועד שטעם העץ כטעם הפרי¹⁰⁵), תפוח גדול ומתוק ש"תאוה הוא לעינים"¹⁰⁶, אלא שבפרי גם יש גם גרעינים שנוטעין אותם ומהם צומחים עוד עצי פרי שיש בהם גרעינים שמהם יצמחו עוד עצי פרי וכו', וכן

(101) ראה זהר ח"א לג, ב. רמט, ב. ח"ב
רטו, א. ועוד.
(102) פ"ו (סה"מ תש"י ע' 119). וראה גם
ד"ה באתי לגני: דש"פ בא, ח' שבט פ"ג;
דיו"ד שבט פ"ב (לעיל ע'...; ע'...).

(103) ב"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת
בראשית א, ז.
(104) שם, יא.
(105) פרש"י שם.
(106) לשון הכתוב — שם ג, ו.

"צדקתך צדק"⁹³, והיינו, שיש בו עילוי גם לגבי יום השבת, שמבטל אפילו ענינים שיום השבת מצד עצמו אינו מבטלם.

י. אך צריך להבין:

(א) ע"פ האמור לעיל הרי זה ענין ששייך לתלמידי חכמים דוקא, ואעפ"כ נוהגים בזה כל בני", שהרי גם עם הארץ אינו אומר תחנון וכו'.

(ב) אף שמדובר אודות ענין ששייך לתלמידי חכמים, מקשרים זאת עם "עץ השדה", שהוא סוג הצומח, שלמטה מסוג המדבר, ועאכו"כ למטה מדרגת בני" עם קרובו"⁹⁴.

ובפרט ע"פ המבואר בתורת שלום⁹⁵ מ"ש בעיקרים⁹⁶ שתכלית הדצח"מ הוא לעלות למה שלמעלה מהם: תכלית הדומם לעלות בצומח, היינו מה שצומח ממנו כו', תכלית הצומח לעלות בחי, היינו מה שהחי אוכל ממנו וניזון בו שנכלל בהחי וכו'; ואעפ"כ, כשמדובר כאן אודות תלמידי חכמים, שזוהי הדרגה גבוהה נעלית בסוג המדבר, ובת"ח גופא — "תלמיד חכם הגון", מדגישים את הענין ד"עץ השדה" דוקא.

יא. ויובן בהקדם מעלת כח הצומח שבארץ, ע"פ המבואר בחסידות (שתורת החסידות מגלה את הפנימיות והאור שבכל ענין) באגה"ק ס"כ⁹⁷,

— כמ"ש הצ"צ⁹⁸ שעליו "יש לסמוך יותר כי הוא מגוף כ"ק דמו"ר נ"ע (ולא כמו שאר אגרות הקודש שמהם נשאר רק העתקות כו'⁹⁹) אשר כתב בימים שלפני הסתלקותו בכפר פיינא" (בגלות לפני מגלות), וכיון שאפילו בעניני העולם כל דבר הוא בהשגחה פרטית, ועד שנוגע וכלול במחשבה הקדומה דא"ק¹⁰⁰, ועאכו"כ בנוגע לתורתו של רבינו הזקן, ובפרט בנוגע לתורה הנ"ל שאפילו כשמסתכלים בה בשטחיות (עוד לפני הלימוד אפילו בשטחיות) רואים כבר שזוהי תורה עיקרית כו', הרי זה גופא (שנשאר ממנה גוף כ"ק, ולא עוד אלא שכתבה בימים שלפני הסתלקותו) מורה על גודל מעלתה, ועד כמה נוגעים הענינים שנתבארו בה —

(93) ראה השלמה לשו"ע שם ס"ט. שו"ע
 אדה"ז שם סוסרצ"ב. וש"נ.
 (94) תהלים קמח, יד.
 (95) ספר השיחות ע' 243.
 (96) מ"ג פ"א.
 (97) קלב, א ואילך.
 (98) דרמ"צ קע, רע"א.
 (99) ראה "הסכמת הרבנים שי בני הגאון המחבר" לתניא (בסופה).
 (100) ראה כש"ט בהוספות סקע"ט ואילך. וש"נ.

צעקה, ואכן צ"ל אצלו צעקה ואנחה ("מ'דארף האָבן זיין קרעכטץ"), אבל לא באופן שיבוא מזה ענין של עצבות ומרה שחורה, נפילת רוח ויאוש ח"ו, כיון שזהו היפך כל ענין עבודת ה' — תכלית בריאתו, "אני נבראתי לשמש את קוני"⁸⁸ — שצריכה להיות בשמחה דוקא, החל מלימוד התורה שצ"ל בשמחה (דאף שנת"ל במאמרים⁸⁹ שלימוד התורה צ"ל בביטול, הרי ההקדמה והיסוד לזה הו"ע השמחה).

וכמבואר בתניא⁹⁰ בנוגע לענין "העצבות ממילי דשמיא (ש)צריך לשית עצות בנפשו ליפטר ממנה" — "אין צריך לומר בשעת עבודה, שצריך לעבוד בה' בשמחה ובטוב לבב, אלא אפילו מי שהוא בעל עסקים ודרך ארץ, אם נופל לו עצב ודאגה ממילי דשמיא בשעת עסקיו, בידוע שהוא תחבולות היצר וכו'", ולכן, "ישים אל לבו כי אין הזמן גרמא כעת לעצבות אמיתית כו'" [כי אם "בשעה שהוא עצב בלא"ה ממילי דעלמא או כך בלי שום סבה כו'⁹¹]; וכיון שבכל רגע צריך למלא תכלית בריאתו ולעסוק בעבודת ה' בשמחה, אין לו זמן לעניני חשבונות כאלו.

וע"ד שמצינו אצל רבי יוחנן בן זכאי⁹², שקודם פטירתו בכה ואמר "יש לפני שני דרכים .. ואיני יודע באיזו מוליכים אותי" — דלכאורה למה חשב על זה רק קודם פטירתו, ולא במשך כל ימי חייו ובפרט ע"פ הביאור במארו"ל "שוב יום אחד לפני מיתתך"⁹³ — דלכאורה: "וכי אדם יודע איזהו יום ימות" (וכמובא גם בהמשך ההילולא⁹⁴ ש"אין אדם יודע עתו וזמנו כו'") — "ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה"⁹⁵ — שבמשך כל ימי חייו הי' עסוק במילוי תפקידו בלימוד התורה וקיום המצוות בשמחה, ולכן לא הי' לו זמן לחשוב ולהתבונן באיזה דרך מוליכים אותו; ורק קודם פטירתו, שאי אפשר לדחות חשבון זה לזמן אחר, אזי נעשה חשבון זה חלק מעבודתו כו'⁹⁶.

ח. וע"פ הידוע בענין "הימים האלה נזכרים ונעשים"⁹⁷, הנה בכל שנה בשבת שירה חוזרת ומודגשת כללות ההוראה, ביחד עם נתינת כח,

(58) משנה וברייתא — קידושין בסופה.
 (59) ראה ד"ה באתי לגני דש"פ בא, ח' שבט, ודיו"ד שבט פ"ג ואילך (לעיל ע' ... ואילך; ע' ... ואילך).
 (60) פכ"ו (לג, סע"א ואילך).
 (61) שם פל"א (לט, סע"ב ואילך).
 (62) ברכות כח, ב.
 (63) אבות פ"ב מ"י.
 (64) סה"מ תשי" ע' 118.
 (65) שבת קנג, א.
 (66) ראה גם תו"מ חנ"ט ע' 241 הערה 90. וש"נ.
 (67) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
 (68) פכ"ט.

בכל הקשור לעבודת ה' בשמחה, ובאופן שגם כשישנם עדיין ענינים שאינם כדבעי, יודעים שהכוונה בהם היא כדי שעי"ז יתוסף בענין השמחה (שירה), "כיתרון האור מן החושך"⁶⁸, שלכן שייכים גם הם לענין השמחה, כפי שהדבר מתבטא גם בכך שהיציאה למלחמה היא מתוך שיר של נצחון, שעי"ז ניתוסף בענין הנצחון, כיון ששמחה פורץ גדר⁶⁹.

ומזה מובן גם שכאשר העבודה היא בשמחה, הרי הוא פורץ את המדידות וההגבלות שבעבודתו, ועד שאפילו כאשר עבודתו היא "בכל מאדך"⁷⁰, הרי זה "מאד שלך"⁷¹, ובמילא הרי זה עדיין מדידה והגבלה לגבי דרגא נעלית יותר.

[וע"ד שמצינו גבי "השונה פרקו מאה פעמים"⁷² — שעם היותו ענין נעלה ביותר, וכמובן עד כמה קשה לפעול אצל בעל שכל, שלאחרי שכבר למד (באופן ד"יגעת ומצאת"⁷³) פעם ופעמיים ושלש פעמים, ויודע את הענין היטב, יחזור עליו עוד הפעם ועוד הפעם עד מאה פעמים,

— וכפי שסיפר בעל ההילולא⁷⁴ שאדמו"ר מהר"ש אמר לבנו אדנ"ע שצריך לחזור מאמר חסידות ששים פעמים, ובפעם הששים הרי זה צ"ל באותה חיות כמו בפעם הראשונה. וככל ענין בחסידות יש גם לזה מקור בנגלה — שבנוגע לק"ש אמרו רז"ל⁷⁵ "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", והיינו, שאף שקורין ק"ש פעמיים בכל יום, החל מגיל שלש שנים [שהרי כשהתינוק מתחיל לדבר אביו מלמדו תורה צוה גו'⁷⁶, וכשנעשה בן שלש שנים, הנה ע"פ הוראת בעל ההילולא⁷⁷ יש להדר להרגיל את התינוק גם באמירת ק"ש], הנה גם כשקורא ק"ש בהיותו בן ק"כ שנה, הרי זה צ"ל "כחדשים". וכיון שתורת אמת דורשת זאת, מובן, שאין זה דבר מעושה ("א געמאכטע זאך"), אלא כן הוא באמיתיות — הנה לאחרי שענין זה נעשה "טבע הרגילות", אינו נקרא "עובד

אלקים", אלא "אשר לא עבדו"⁷⁸, ולכן צריך לשנות טבע הרגילות וללמוד "מאה פעמים ואחד"⁷² (או כהגירסא "ואחת"⁷⁹).

ועד שנעשית פריצת גדרי הגלות,

כולל גם שלא מתפעלים מזה שישנם יהודים שלא רוצים לצאת מהגלות, וזקוקים לענין ד"בשלח פרעה את העם"⁸⁰, והיינו, שאע"פ שכבר ראו שהמצריים קיבלו עשר מכות, וכבר שאלו "ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות"⁸⁰ עד ש"וינצלו את מצרים"⁸¹, אעפ"כ, כשיהודי אומר להם לצאת ממצרים, אינם רוצים, וזקוקים לכך שפרעה ישלח אותם ממצרים (כמדובר בארוכה בהתוועדויות שלפנ"ד⁸²),

וזוכים לקיום היעוד⁴² "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך . . . מקדש אד' כוננו יריך", דקאי על ביהמ"ק השלישי⁸³, שעומד בנוי למעלה⁸⁴, וצריך רק להמשיכו למטה, ע"י משיח צדקנו, שיבנה מקדש במקומו⁸⁵, בעגלא דידן.

* * *

ט. ישנו ענין נוסף בשבת שירה בקביעות שנה זו — שחל בחמשה עשר בשבט, שהוא "ראש השנה לאילן" (לדעת ב"ה⁸⁶, שהלכה כמותם⁸⁷), — וע"פ מ"מ⁸⁸ "כי האדם עץ השדה", ודרשו חז"ל⁸⁹ שקאי על תלמיד חכם, מבואר בספרי מוסר וחסידות שזהו יו"ט שקשור עם תלמידי חכמים, שענינם לימוד התורה, ובמילא גם קיום המצוות, שהרי "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"⁹⁰ —

ולכן אין אומרים בו תחנון⁹¹, ולפי מנהג הספרדים אומרים בו תיקונים וכו' (כפי שנדפס בכמה סידורים)⁹², וכשחל בשבת אין אומרים

(78) מלאכי ג, יח. וראה חגיגה ותניא שם.
 (79) ראה תניא עם לקוט פירושים
 מרבותינו נשיאינו לשם (אות יח — שיא, ב ואילך). וש"נ.
 (80) בא יב, לה.
 (81) שם, לו.
 (82)
 (83) ראה זח"ג רכא, א.
 (84) פרש"י ותוס' — סוכה מא, סע"א.
 (85) רמב"ם הל' מלכים ספ"א. וראה גם תר"מ חע"ג ס"ע 51 ואילך. וש"נ.
 (86) ר"ה בתחלתה.
 (87) רמב"ם הל' תרומות פ"ה הי"א. הל' מע"ש פ"א ה"ב.
 (88) פ' שופטים כ, יט.
 (89) תענית ז, א.
 (90) קידושין מ, ב. וש"נ.
 (91) ראה סידור אדה"ז לפני ובא לציון גואל. השלמה לשו"ע אדה"ז או"ח סקל"א ס"ח. וש"נ.
 (92) ראה גם שיחת ט"ו בשבט דאשתקד וועד.
 ס"ב (תר"מ חע"ט ריש ע' 207). וש"נ.

(68) קהלת ב, יג.
 (69) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. וש"נ.
 (70) ואתחנן ו, ה.
 (71) ראה תו"א מקץ לט, רע"ד. ובכ"מ.
 (72) חגיגה ט, ב. וראה תניא פט"ו.
 (73) מגילה ו, ריש ע"ב.
 (74) ראה תו"מ — רשימת היומן ריש ע' (נעתק ב"היום יום" ד אייר).
 (75) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב.
 (76) ברכה לג, ד. וראה סוכה מב, סע"א. ספרי עקב יא, יט. רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ו. טושו"ע יו"ד סרמ"ה ס"ה. הל' ת"ת לאדה"ז בתחלתן.
 (77) ראה אג"ק שלו ח"ג ריש ע' שנה (נעתק ב"היום יום" ד אייר).
 רנט. וש"נ.